VOTA, ET MOTIVA IN PROCESSV IOANNIS DE ARCAS, SVPER APPREHENSIONE LOCI DE ALFOCEA.

DIE vigesimo mensis Martij, Anno à Natiuitate Dñi 1585. in Ciuitate Cæsaraugustæ, in Camara Regij Consilij Aragonum interuenerunt, & fuerunt præsentes Magnifici Dñi Didacus Clauero Regẽs Cancellariam, in locũ Dñi Vrbani Ximenez de Argues Regentis Cancellariam, Ioannes de Pueyo, Ludouicus de la Çaualleria, Ioannes Ram Regij Consiliarij, & Hieronymus Perez de Nueros, etiã Regius Consiliarius extraordinarius, in processu inferius intitulato, in locum Magnifici Dñi Michaelis de Anchias Regij Consiliarij. Coram quibus, fuit positus processus intitulatus Ioannis de Arcas, in Ciuitate Cæsaraugustæ domiciliati, super apprehensione; in quo dicti Consiliarij fuerunt voti, & opinionis. Quod atten. conten. &c. tenẽtur, & debẽt pronuntiare & mandare fieri contenta, in propositionẽ Iuratorum loci de Herrera, & Paschalij Catalan princ. Ioa. Villafranca proc. cum expensis iuribus suis durantibus: & eis finitis, fieri contenta in propositione Don Ludouici de Vrrea Proc M. Antin Proc. respectu triũ pensionum vltimo decursarũ, & pro tertia parte earum tantùm, vna cum expensis iuribus suis durantibus: & eis finitis, cõtenta in propositione Prioris, Canonicorũ & Capituli Ecclesiæ Metropolitanæ præsentis Ciuitatis prin. Do. Izquierdo Proc. respectu trium pensionũ vltimo decursarũ tantùm, vna cũ expensis iuribus suis durantibus: & eis finitis, contenta in propositione Andreæ Ximeno prin. Hieronymi Garcia Procu. respectu

A pen-

pensionũ censualis anni 1543. tantùm iuribus suis durãtibus:& eis finitis, contenta in propositione Abbatissæ, Monialium,& Conuentus de Caluas prin. eiusdẽ Hieronymi Garcia Proc. cum expensis iuribus suis durantibus: & eis fiinitis, contenta in propositione Prioris, Canonicorum, Capituli Ecclesiæ Beatę Mariæ de Pilari Do. Izquierdo Procu. respectu quinque pensionum tantùm cum expensis iuribus suis durantibus: & eis finitis, cõtenta in propositione prędicti Andreę Ximino prin. Hieronimi Garcia proc. respectu censualis, anni 1550. tantùm, cum expensis iuribus suis durantibus:& eis finitis, contenta in propositione Heronymi de Luna prin. B. Blles proc. cum expensis iuribus suis durantibus,& eis finitis, contenta in propositione Domnę Annę Beatricis de Vrrea,& de Torrellas, & Tutorum Dõnę Marianę de Alberuela, P. Bacarau proc. cum expensis iuribus suis durantibus:& eis finitis, cõtẽta in propositione Don Ioannis de Arcas prin. Io. Iauar, & Ferdinandi de Peraman proc. cum expensis iuribus suis durantibus:& eis finitis, contenta in propositione D. Ioannis de Luna prin. Hieronymi Garcia proc. dempta pensione anni 1576. trecentorũ solidorum iaccensiũ, cum expensis iuribus suis durantibus.& eis finitis contenta in propositione Don Petri de Aragon prin Hier. Bal. proc. cum expensis iuribus suis durantibus:& eis finitis ac durantibus solum iuribus Don Caroli Fernãdez de Heredia prin. A. Vazq. proc. contenta in propositione Don Ioannis Christophori de Yxar Comitis de Belchite, & Iustitiæ, Iuratorum,& Conciliorum, Villarum,& Locorum de Yxar, Belchite, la Puebla de Yxar, & Vrrea de Yxar prin. Hie. Bax,& M. Cipres proc. respectu quantitatis nonaginta trium mille solidorum Iaccensium tantùm, cum expensis, etiam durantibus iuribus prædicti Dõ. Caroli Fernandez de Heredia, contenta in

pro-

propositione D. Petri de Aragõ nomine proprio, & vt tutoris D. Ioan. de Aragõ prin. Hier. Bax proc. respectu quantitatis decẽ & septẽ mille solidorũ Iaccen. tantũ, cũ expensis iuribus prædictorũ creditorũ respectiuè durantibus: & eis finitis, ac durãtibus tantùm iuribus præfati Don Caroli, contenta in propositione prædicti Andreæ Ximeno, & locorum de Ola, y Blequa prin. Hier. Garcia Proc. respectu quinque pensionũ censualium Gabrielis Zapata in eadem propositione designat. & nouem pensionem postea decursarum; & etiã respectu quãtitatis comandæ, in fauorem D. Ioannis Fernandez de Heredia Comitis de Fuentes concessa tantum, cum expensis iuribus suis durantibus: & eis finitis, contenta in propositione Don Caroli Fernandez de Heredia princ. A. Vazquez proc. respectu iuris viduitatis foralis, iuribus suis durantibus: & eis finitis, contẽta in propositione D. Francisci de Altarriba, & Alagon prin. Io. Iauar. & Pe. de Hipas Proc. præstita prius cautione forali respectiuè, & reseruat sua iura, reseruari supplicantibus, alijs propositionibus oblatis reiectis, & repulsis, neutrã partem in expensis demptis prædictis taxandis condẽnãdo. EX eo præsertim, & aliàs, recipiuntur propositiones Iuratorum de Herrera, & Paschalij Catalan, D. Ludouici de Vrrea, Prioris, Canonicorum, Capituli Sedis Metropolitanæ præsentis Ciuitatis, & aliorum, qui iure crediti in præsenti processu propositiones obtulerũt vsq; ad propositiones, quæ durantibus D. Caroli Fernãdez de Heredia recipiuntur: quoniam cõstat bona apprehensa per dominos, & possessores respectiuè eorumdem fuisse obligata, & hypotecata, pro solutione pẽsionum dictorum cẽsualium in dictis propositionibus recitatarũ, cum clausulis sufficientibus ad obtinendum in hoc iudicio, constat de legitima inclusione dictorũ creditorum, & prout quisq; prior est tẽpora, ita, vt potiur

tiur iure aliud respectiuè perfertur, non autē recipiuntur propositiones dictorum Prioris, Canonicorū, & Capituli dictæ Sedis Metropolitanæ, & Dō Ludouici de Vrrea, pro alijs anterioribus pensionibus haberi supplicatis: nā bona in præsenti processu apprehensa fuerunt etiam antea apprehensa per huiusmodi Regiam Audiētiam ad instantiam Prioris, Canonicorum, Capituli Ecclesię Beatæ Mariæ de Pilari dictæ Ciuitatis, in quo processu factis præconicationibus foralibus prædictæ partis, licet tunc ius efficax haberent ad petendū supra dictis pensionibus, illud facere ommisserunt, nec super his suas propositiones, vel saltim cedulas reseruæ obtulerunt, vnde sibi præiudicarunt, ita, vt de illis pensionibus in hoc processu aliqua ratio haberi non possit, nisi tantū de postea decursis, recipiuntur etiā propositiones aliorū creditorum durantibus iuribus dicti D. Caroli Fernādez de Heredia: & eis finitis propositio eiusdem D. Caroli, quoniā constat de matrimonio contracto inter dictum D. Carolum, & Domnam Isabelē Diez de Aux, dominā bonorum apprehensorū, dictamq; Dōnam Isabelē mortuam esse, per cuius quidem mortem dictus D. Carolus de Heredia, in vim dispositionis foralis, & pactorum etiā dotalium, habet ius viduitatis in bonis apprehensis, quæ ad dictam Domnam Elisabetam Diez de Aux spectarunt, & cū idem D. Carolus Fernādez de Heredia, nomine proprio se suaq; bona obligauit ad ea soluendum, super quibus dictæ propositiones recipiuntur, & cū clausulis necessarijs ad obtinendū in huiusmodi articulo, merito dictis creditoribus, iuxta proprietatem tēporis propositiones illorum recipiuntur durantibus iuribus eiusdem D Caroli: & finitis iuribus dictorum creditorum, admittitur propositio dicti D. Caroli, pro suo iure viduitatis, nec datur prælatio inter dictos Dō Ioannem Christophorum de

Yxar Comitē de Belchite, Iustitias, Iuratos, & Concilia Villarum, & Locorum de Yxar, Belchite, la Puebla de Yxar, Vrrea de Yxar; & D. Petrum de Aragon nomine proprio, & vt tutorē præfatū, quoniam comādæ in eorum respectiuè fauorem concessæ, vno, & eodem die confectæ fuerunt, nec de prioritate alterius constat, ex quo necessario debet concurrere, nec vnus alteri debet præferri. Recipitur autē propositio de Altarriba, reiecta propositione Dōnę Sperantiæ Diez de Aux, quoniā ex processu resultat, Dōnam Elisabetam Diez de Aux, fuisse dominam bonorum apprehensorum, eaq; existente domina dictorum bonorū post mortem suam, & suorum filiorū, ac descendentium vendidisse Petro de Altarriba, & post eius mortem prædicto D. Francisco de Altarriba appositis certis vinculis. cōditionibus, & reseruationibus, ac pro certo pretio, pro vt ex tenore dictæ venditionis apparet. Constat etiā dictam D. Elisabetam Diez de Aux ex matrimonio per eam cōtracto cum dicto D. Carolo Fernandez de Heredia, vnicum filium substulisse, videlicet D. Ludouicum Diez de Aux, qui mortuis iam prædictis Petro de Altarriba, & D. Elisabeta Diez de Aux, eius matre, absque filijs legitimis, & naturalibus, ab hoc sæculo migrauit, per cuius quidē mortem deficientibus descendentibus dictæ D. Elisabetæ Diez de Aux, sublatoq; de medio dicto Petro de Altarriba, ius efficax ad competendum dicta bona, ita, vt merito eidem fuerit recepta eius propositio, reiecta propositione D. Sperantię Diez de Aux, quæ tanquam parens, & consanguinea propinquior dicti D. Ludouici Diez de Aux, abintestato petendit eidem debere succedere, non enim est locus successioni abintestato, stāte præfata venditione per dictam D. Elisabetam Diez de Aux, cōcessa, & sicut idē D. Ludouicus Diez de Aux, non habens liberos de dictis bonis venditis per eius

mortẽ testari non poterat, ita nec successorem in eis ab intestato habere, & licet præfata venditio verificata cõditione censeatur, ac si a principio fuisset pura, nihilominus tamen recipiuntur propositiones illorũ, quorum censualiũ, fuerunt etiam post concessionem dictę venditionis confectę, fauore enim censualium, in hoc Regno de consuetudine inductum reperitur, vt in articulo tenutæ attendatur, solũ ad dominum, & possessionem obligãtis tempore obligationis, & licet bona sint restitutionis subiecta, & propter assiduam, & quotidianam impositionem, & vsum illorum recipi publicè interfuit, quod in alijs obligationibus, etiam priuilegiatis non obseruatur, ac proinde licet dictus D. Ludouicus Diez de Aux, extitens dominus bonorum apprehẽsorum se obligauerit in instrumentis comandarum, & indemnitatis illorum, quorum propositiones recipiuntur durantibus iuribus dicti *D.* Caroli Fernandez de Heredia, non tamẽ ita simpliciter recipiũtur dictę propositiones, obstante pręfata venditione per eius matrẽ concessa, ea enim purificata, obligationes, et hipotecę medio tempore factę resoluũtur. Et ideo dũtaxat recipiuntur durante iure viduitatis dicti *D.* Caroli Fernãdez de Heredia. Recipitur etiã propositio dicti *D*, Caroli, licet matrimonium post dictam venditionem cũ dicta Domna Elisabeta Diez de Aux contraxerit, quoniam cũ dicta venditio post mortem dictæ D. Elisabetæ, et suorum filiorũ, ac descendentium naturalium, et legitimorum, ac de legitimo matrimonio creatorum fuerit concessa, ac proinde partes intellexerint per dictam D. Elisabetam Diez de Aux, matrimonium esse cõtrahendum censetur, etiam per consequẽs de lucro certari, id est, iure viduitatis foralis cogitasse, illudq; permisisse. Neque prædictis obstat, quod præfatus Petrus de Altarriba, pater eiusdem D. Francisci de Altarriba,

post concessionem dictæ venditionis per dictam Domnam Elisabetam Diez de Aux, factæ mediante instrumento publico, sub diuersis clausulis concepto, recognouit, & confessus fuit, venditionem sibi factam fuisse simulatã, & renuntiauerit, aut casauerit in fauorem D. Elisabetis Diez de Aux, ius sibi competens, seu quod illud competere possit in vim dictæ venditionis; euidẽter resultat, iura quæsita ex dicta venditione supra dictis Petro de Altarriba, & Francisco de Altarriba eius filio, esse distincta, & diuersa, & diuersis temporibus, ea quæ principaliter cõpetere, ac si in diuersis venditionibus fuissent eisdẽ cõcessa, fuit enim vt dictum est, præfata vẽditio facta in fauorẽ Petri de Altarriba, & post eius mortẽ, & sic ad tempus diuersum in fauorẽ prædicti D. Francisci de Altarriba, ipsiq; in eadẽ venditione sæpius appellãtur emptores, ab eis tanquã emptoribus prædictis dicta D. Elisabeta Diez de Aux venditrix fatetur se preciũ recepisse, vt rectè dici possit, venditionem factam Petro de Altarriba, esse diuersam à venditione facta eius filio, nec appellatione vnius altera cõprehendi, vnde verificata conditione, in eadem venditione contenta, mortuoque eodem Petro de Altarriba emptore prædicto, constat ius competisse eidem D. Frãcisco de Altarriba eius filio, ad bona vendita ex propria persona, non autem ex iure à patre sibi transmisso, neque in vim emptionis paternę, sed in vim propriæ emptionis post mortem Patris sibi factæ, cũ ergo iura fuerint distincta, & diuersa, potuit idem Petrus de Altarriba quamlibet recognitionem, & confessionem simulatam, facere respectu sui iuris tantũ, absq; eo quod in aliquo remaneret lęssum ius quęsitum dicto Dõ Frãciso de Altarriba, vel aliquod præiuditium eidem infertur, cum ex diuersis non fiat illatio, considerato igitur pręfato instrumento recognoscimenti per dictum

Pe-

Petrum de Altarriba , in fauorem dictæ Dominæ Elisabetæ Diez de Aux, concesso, ex eodem manifestè deprehenditur recognoscimentum seu confessionem simulationis per eundem Petrũ de Altarriba factam, & alia in eodem instrumento contenta, & per eundem cõcessa fuisse, facta, & concessa respectu tantum iuris suę personę ex prædicta venditione quæ siti ; seu quod potuit quæri, ita vt in prædicta recognitione, & simulationis confessione, & alijs per eum factis, & dictis non fuerit comprehensum, nec comprehendere voluit ius quæsitum dicto Dõ Francisco de Altatriba, quæ enim in dicto instrumento dicuntur, ita sunt relata ad personam , & ius venditionis factæ eidem Petro de Altarriba, vt de venditione facta , seu iure quæsito prædicto Don Francisco de Altarriba, et suis descendentibus nihil actum, nihilq dispositum videatur, de se enim tantũ loquitur prædictus Petrus de Altarriba, cum de venditione sibi facta, et de iure sibi quæsito, vel quod potuit sibi queri pasim in eodem instrumento mentionẽ tantum fecerit, semperq. locutus fuerit per hæc varba: *Vendiciõ â mi fecha, derecho à mi adquirido*, et alia verba similia, vt nõ videatur dubitãdũ de eius voluntate, voluit enim id quod potuit videlicet respectu vẽditionis sibi factæ, et pro suo iure tantum, et suis recognoscere, et ius si quod eidem competebat renuntiare heredesq. suos adstringere ad obseruandum prædicta; ius autem filij tanquam diuersum , et sæparatum in tactum relinquære, et illæssum præseruare. Clausula autẽ de cancellando venditionem, et quod non fatiat fidem in iuditio , neq. extra, et aliæ clausulæ generales, quæ in eodem instrumento recognoscimenti pro corroboratione dictæ confesionis, et renuntiationis apponũtur necessario sunt referendæ, et referri debent ad id, quod in eodem instrumẽto per dictũ Petrum de Altarri

ba

ba respectu suæ venditionis, et proprio iure suo tantū, principaliter fuit actū, atq. in hunc modū sunt recipiēdæ, et prout melius fieri posit adimplēdo saluo remanēte iure filij, neq; ex hoc efficax ratio summi potest ad cōpræhendēdū ius filio quæsitū, signanter cū principalē dispositionē extendere, vel ampliare non debeat cēseri præiudicatum, nisi per verba clara, & aperta id fuisse ex pressum, nec aliud voluisse in dicto recognoscimento dictū Petrum de Altarriba credendū est, quā quod potuit facere respectu sui iuris tantū, non enim aliquid obstare potest eidem Don Francisco de Altarriba, etiam si fuerit hęres sui patris, quo minus ius ex propria persona cōpetens prosequi valeat; cum eius pater, vt dictum est, pro iure suo, & quod ex propria persona competeret, eidem potereat hęredes suos adstringere, ad non contraueniendum prędictis. Reijcitur autē propositio oblata, pro parte tutorum Ioannis Ludouici de Luna, quia non constat, quod in vim alicus fideicommissi, vel substitutionis fuerit vocata ad bona apprehensa D. Sperantiæ Diez de Aux, a qua dicti tutores ius dicti pupilli deducere prætendunt, nec aliā ipse Ioā nes Ludouicus de Luna, vincula enim quæ in eisdē bonis reperiuntur apposita pro super existentia filiorum euanuerunt descendentibus cū filijs, personis, quibus prædicta grauamina fuerunt opposita. Reppelluntur etiam propositiones oblatę pro parte Nicolai de Escoriguela, quoniam bona apprehensa, quæ sunt de dominicatura loci de Alfocea, non fuerunt obligata per dominū eiusdem loci in censualibus, in eisdem propositionibus recitatis, neque aliqua ratio habetur de propositionibus, etiam oblatis pro parte D. Francisci de Yxar, & eius vxoris, & Petri Torrellas, & tutorum Nicolai Torrellas eius filij: quoniam pro eorum parte non fuit facta publicatio in præsenti processu. Demū reicijtur

etiam propositio Andreæ Ximeno respectu comandę centum & sexaginta mille solidorum laccẽsium.in fauorem Iacobi Lopez concessæ,quoniam dicta comanda fuit vendita eidem Andreæ Ximeno,ad certos fines, de quibus in præsenti processu non cõstat,vt patet ex tenore præfatæ venditionis, minusq; habetur ratio de alijs in eadem propositione contentis,nec de alijs propositionibus in pręsenti processu oblatis, quoniam de contentis in eisdem non constat, pro vt constare debuit. ET DICTVS DOMINVS LVDOVICVS de la Caualleria,fuit voti,& opinionis,quod tenetur,& debet pronuntiare,& mandare fieri contenta in propositionibus oblatis pro parte creditorum in pręsenti processu contendentium,cum expensis,eos graduando secundũ proprietatem suarum obligationum,& ordine, ac modis & formis,quo per Dominum Hier. Perez de Nuetos Relatorem,fuerunt in suo voto graduati demptis tamen illis verbis repetitis, videlicet iuribus Don Caroli de Heredia durantibus,& finitis iuribus supra dictorum contenta in propositione D Caroli de Heredia principalis,A Vazquez Proc.iuribus suis durãtibus: & eis finitis contenta in propositione D. Sperantię Diez de Aux prin.M.de la Naja Proc.pręstita prius cautione forali respectiuè alijs propositionibus repulsis, reseruatis iuribus reseruari supplicantibus neutram partem in expensis demptis prædictis taxandis condemnãdo. EX eo præsertim,& aliàs,recipiuntur propositiones Iuratorum loci de Herrera,& Nicolai Catalan Prin. Ioãnis Villafranca Proc. D. Ludouici de Vrrea Prin. M. Antin Proc. & aliorum omnium creditorum iuribus eorũ durantibus:& eis finitis,D. Caroli de Heredia prin. A. Vazquez Proc.iure viduitatis ; quoniam constat de iuribus,& inclusionibus eorum respectiuè, & de dominio,& possessione bona apprehensa obligantiũ, tempo-

re quo illa obligarunt respectiuè in fauorem supradictorum, seu illorum, à quibus illius, & causam habent cum clausulis sufficientibus ad obtinendum in hoc iudicio, vt ordine, & modo quo supra iuxta prioritatem suarum obligationum, quorũ propositiones recipi debebantur, tunc enim ex motiuis prædictorum dominum Relatorem, circa præmissa, & quoad repulsiones propositionum aliorum creditorũ præstitis, finitis eorum iuribus, recipitur propositio D. Sperantię Diez de Aux ptin. M. de Lanaja Proc. quoniam ex meritis processus resultat, D. Ludouicũ de Heredia vltimo vita de functum filium D. Caroli de Heredia, & D. Elisabetis Diez de Aux cõiugum, post mortem dictę eius matris, fuisse dominũ, & possessorem bonorum apprehẽsorum, vsq; ad tempus eius mortis, & decesisse abintestato sine filijs, nec descendentibus legitimis, & naturalibus. Tũ etiam constat, quod dicta D. Sperantia Diez de Aux, est consanguinea propinquior ipsius D. Ludouici, ex ea parte vnde bona descenderunt, nempè, *de los Diez de Aux*, & quod nullus alius propinquior, neq; ita propinquus consanguineusque illa, ex illa parte reperitur, de quo non licet dubitari, quod fit, vt necessario asseuerãdum sit bona apprehensa eidem iure successionis abintestato, secundum fori, & iuris dispositiones, omnemque dicti Don Ludouici succesionem ad illam debolui, & reuerti debere, prout declaratur. Neq; prędictis obstant, ea quæ pro parte Don Francisci de Altarriba proponuntur, videlicet ius ipsi fuisse quæsitum dictis bonis apprehensis, vigore instrumenti venditionis in processu exhibitis, & per dictam Dominam Elisabetam Diez de Aux, dominam, & possessoram illorum in eius fauorem factæ, cum reseruationibus, & conditionibus, ac modis, & formis in eo contentis, quæ omnia dicit esse verificata, & ob id titulo prædictæ vẽditio-

ditionis prætendit bona prædicta illi restitui, & adiudicari debere, quoniam pręfatam venditionem cum appareat factamq; fuisse pro fide, & pro cubierta, & quibusdam respectibus ad vtilitatem dictę Dominę Elisabetis venditricis vt prędicta,& alia plura resultāt per instrumentum recognoscimenti in pręsenti processu exhibitum,concessum per Petrū de Altarriba emptorem dictæDominæ Elisabetis venditricis,dicendum est,ex tali venditione nullum ius dicto Don Francisco fuisse quæsitum, imaginaria siquidem fuit venditio,& pro non facta haberi debet, neque ex illa alienatio rerum,in earum cōtētarum intelligi potest. Neq; etiam obstat,si dicatur quod Petrus de Altarriba in dicto recognoscimento,& nominibus in illo contentis, solum egit de iure sibi pertinenti virtute præfatæ venditionis,non autem de iure competenti Don Francisco eius filio,cui ex gestis per partem non potuit inferri per iuditium in iure,iam sibi quæsito,nam ommisso quod nō potuit pater disponere de iuribus,& bonis in dicta vēditione contentis, & periudicare filio in iure ex eadē prætenso,quod posset substinere ex pluribus in processu deductis, & etiam quod venditio ipsi patri, & quibus ipse voluerit facta fuit,ex quibus verbis libera disponendi,facultas data, & concessa videtur, iuxta votum,& legem contrahentium,non obstantibus vinculis in ea appositis, cum non adsit expressa prohibitio, aliàs enim dicta verba nihil operarentur, quia dicti filij vocatio intelligi debet cum hac limitatione, scilicet salua licentia disponendi, ad libitum ipsi patri concessa, nihilominus tamen quod voluerit liquet, cum instrumenta literæ cognouerit,& confessus fuerit, generaliter prædictam venditionemhoc est, instrumentū venditionisdesuper calendatum, fuisse acquisitum, in fide,& pro cubierta,& ad vtilitatem ipsius venditricis,

quod

quod ſicut reſpectu Petri non probat,& eſt nullum ita quod ad omnes in illo nominatos, tale eſſe debet cum vnica ſit venditio vnum inſtrumentũ, & fides illius in diuidua,& ſi incluſa,& verbis prædicti inſtrumenti recognoſcimenti exactè perpendamus, & conſiderentur, notoriæ depræhenditur,quod voluerit Petrus de Altarriba,ne dum ius ſuum deducere , & illum remittere, & transferre in dictam D. Eliſabetam Diex de Aux,agnoſcendo bonam fidem,ſed etiã ius ipſi D. Franciſco filio competens , qui cum hæres illius ſit contenti in eo contrauenire non poteſt ; dixit enim dictus Petrus de Altarriba emptor prædictus in ſuo recognoſcimento, volens cum ſua fidelitate,& veritate ipſius D. Eliſabetis Diez de Aux venditricis adimplere , agnoſcenſque bonam fidẽ,quam ipſe ſolus ſciebat,tanquam is cũ quo venditio ipſa fuit inita,nõ autem filius quamuis emptor,cũ eſſet infans,& quidquid videbat ignorabat,qui de ſimulatione inſtrumenti,non poterat atteſtari,quod prædicta venditio fuit facta in fide, & pro cubierta,& ad vtilitatem ipſius venditricis,dictã venditionẽ calẽdando,ex quo enim de tota vẽditione locutus fuit , ne dum de iure ipſi,ex illa,ſed filio etiam cõpetenti excogitauit,& vt omnes comprehenderent,poſſuit iſta verba,*por mi,y los mios,preſentes,y aduenideros*, ſub nomine præſentiũ,intelligendo D.Franciſco, de quo, & nõ de alio dictum verbum intelligi poterat,hoc enim caſu attentis diſpoſitis in venditione verbũ , *los mios*, de filio,& herede intelligendũ eſt,ſub qua promiſsione in principali parte diſpoſitionis factæ,ne dũ ius propriũ, ſed etiã filij cenſetur deductũ,qui cum hæres ſit,& probetur quam plura bona hæreditaria maximi pretij , & valoris poſſidere , contrauenire non poteſt ; nec ſenſui naturali conuenit voluiſſe patrem inſtrumentum reſpectu ſui eſſe ſimulatum, & ad vtilitatem venditricis

D con-

concessum, quo vero ad ipsum filium idemmet instrumentum non simulatum, imò verum, & non ad vtilitatem dictæ Domnæ Elisabetis, factum ipsamque veritatem non habere, si hoc enim solam dictus Petrus de Altarriba emptor præfatus voluisset, vtique bonam fidem, & veritatem non agnosceret, quod vt ex prohemio ipsius recognoscimenti colligitur causa finalis illius fuit, si enim prædicta venditio fuit facta ad vtilitatem dictæ *D*omnæ Elisabetis, impossibile videtur, quod ius filij non sit etiam comprehensum, quando enim venditio dici possit facta, & ad vtilitatem dictæ *D*omnæ Elisabetis, si ius Don Francisci exceptum, & non cōprensum fuisse dicatur, nam si ex vēditione ius fuerit quæsitum Don Francisco, ergo non simulata, neque ad vtilitatem ipsius Dōnæ Elisabetis concessa fuit, hoc idē ex alia clausula manifestè deprehēditur exhac videlicet attento, *aquella me fecisteys, y otorgasteys, en fe, y por cubierta, y en fidelidad mia, y en vtilidad, y prouecho vuestro, y de los vuestros, y para facer, y disponer en, & de aquellas, a todas vuestras proprias voluntades, como de bienes, y de cosas vuestras proprias, &c.* Et si enim ius Don Francisci in dicto recognoscimento comprehēderetur frustratoria, & inania esse verba prædicta toties repetita, & alia similia in illo apposita, quod ab eius mente verbis expressis declarata prorsus alienum est attestatur, præterea in dicto recognoscimēto, quod non solbat tercentum mille solidos precium dictæ venditionis, cū totam voluit recognoscere, nec partem aliquam dicti precij, cū ergo loquatur de toto precio dictæ venditionis, cum totam voluit recognoscere nulla venditio enim simulata, nulloque interueniente precio, nulla iudicatur, ac insuper cum venditio ipsa facta fuerit Petro de Altarriba eius vita durante, & post eius mortem Don Francisco eius filio, & in vē-

di-

ditione dicatur precium illius fuisse solutum ab ambobus emptoribus, equis portionibus, & non in solidum ab ipsis fuisse solutum inteligendum est, quare ex prædicta instrumentali confessione, & recognitione patris dicentis precium non esse solutum, ad minus quod probatio indicatur nō esse solutum respectu suæ partis, & portionis, infitiari non potest; igitur Don Frā ciscus filius, non in integro precio soluto, in vim dictę venditionis, cum precium vnicum, & indiuiduum sit actionem prætensam intentare non potest partem siquidem precij, solutam per emptorem in rem venditam agi non potest, & ad maiorem expresionem suæ voluntatis, quod voluerit nedum circa ius suum, sed etiam filij disponere, etiam iussit dictam venditionem desuper calendatam, in nota originali cancellari, & deleri, per hæc verba: *Et quiero, y expressamente consiento, que la dicha, y precalendada venditiō en esta clausula,* non dicit: *A mi fecha de los castillos, y lugares, &c. en la nota original do està cōtinuada, se a legitimamente por el Notario aquella testificāte, ò otro sucessor en sus notas, cā celada, y anulada, y quiere sea auida por cācelada, y anulada, biē assi como si hecha, ni testificada, ni pēsada, ni otorgada no huuiesse sido; en tal manera, q̄ en juizio, ni fuera de aquel fe alguna no le pueda ser causada, ni atribuydo.* Ex quibus manifestè deprehenditur, cū voluerit venditionem casari, nullāq; fidem facere, quod hoc vòluit, non solum respectu iuris sibi competentis, sed etiam filij, & aliorum, qui ex illa ius prætendere possunt, omnia comprehendens bonam fidem, & veram veritatem agnoscendo, in præfato, quidem recognoscimento verbum venditio, pro instrumento venditionis sumitur, quādoquidem calendariū ipsius designatur, & dicatur per Notarium fuisse testificatum, & iubeat in nota deleri, quæ omnia in ipsa venditione, siue instrumento, nō

pos-

possunt verificari,& communis vsus loquendi, hoc habet, vt contractus pro instrumēto passim sumatur, quare non video, quod instrumentum venditionis sit simulatum,& ad vtilitatem venditricis concessum, fide carens respectu patris emptoris, & quo ad filium in eodē nominatū, idem instrumētum sit verum,& ad sui vtilitatē cōcessum,&hoc voluisse patrē possit seruari ex verbis dicti recognoscimenti elici, cū annullandum dictū instrumentum voluerit, non solum sibi præiudicium inferre, sed etiam eius filio, & omnibus quibus poterat interesse, fides siquidem instrumenti indiuidua est, ob idque diuidenda non est, quod pro parte Don Francisci valeat,& pro parte eius patris non, nec refert quod venditio ipsa patri,& post eius mortem, Don Francisco facta appareat: ex eo enim non duæ venditiones, sed vnica tantum venditio censetur facta, cum vnum sit precium in ea contentum,& vnum instrumentum quāuis ex illo diuersis temporibus patri,& filio diuersa iura nascantur, sola enim diuersitas precij, inducitur diuersitatem venditionum, non autem rerū, nec personarum, quando precium est vnicum, ac ita cum patri, & filio ex dicta venditione ius fuerit quæsitum confitendo, & asseuerendo pater venditionem præfatam esse nullam,& simulatam, pariter confitetur simulationem, quod ad ius suū, sicut quoad filij, impossibile est enim dicere, quod de iure filij non cogitaberit, ex quo tam ius vnius, quam alterius in eodem instrumento venditionis comprehensum reperiatur, si enim de solo iure suo pater excogitasset, cum esse vir sagax, & prudens, ius Don Francisci filij excogitasset, aut saltim non tam latè, nec per verba tam generalia omnia comprehedēs recognoscimentum concepisset,& in eodem Domnam Elisabetam iura ex dicta venditione resultantia transtulit, quibus non refragantur si ex aduerso dicatur,

quod

quod Petrus de Altarriba solummodo confitetur simulationem, & alia de quibus in recognoscimento respectu iuris, sibi quęsiti relinquens intactum ius prædicto Don Francisco quæsitum. Ex eo quod plures locutus fuit per verba personalitatem ipsius Petri denotãtia, scilicet, *la vendicion a mi fecha*, & alia similia, quasi ex hoc solum includere censeatur ius suum, non autẽ eius filij, quoniam præfata venditio fuit facta patri, & post eius mortem Don Francisco filio, tunc infanti, vel quatuor annorum, qui pater solus præsens contractui venditionis interfuit, & solo illius consensu venditio ipsia absoluta fuit, quique etiam suo proprio nomine, ac etiam filij illam acceptauit verbis formalibus, & seruare contenta in eadem promisit: quare principalibus emptor, & acquisitor dictus Petrus fuit, non autem Don Franciscus, incapax ex propria persona alicuius acquisitionis, & inhabilis ad contrahendum, nimirum ergo si pater egit de dicta venditione, ita ac si cum eo tantum esset inita parui pendens nomen filij in ea adiectum, & ista etiam ratione in dicta venditione ipse pater solus ter vocatur emptor, quasi cum illo & nõ cum filio dicta *D.* Elisabeta contractasset, posita enim fuerunt dicta verba ad demonstrationem, non autem ad restitutionem, seu limitationem, quod, & in dubio præsumitur, & prædicta omnia etiam confirmantur ex illa clausula in dicto recognoscimento apposita, nempè: *De todo el derecho, accion, possession, e dominio, que yo he, y tengo, y me pertenece en los dichos lugares, en virtud de la precalendada vendicion, y de la possessiõ ciuil, natural, y corporal, me espojo, y fuera echo, & de todo lo susodicho, y qualquiere derecho, y accion, que en virtud de la precalendada vendiciõ, y a mi y a los mios agora, y en algun tiẽpo podria pertenecer en vos dicha señora Doña Isabel, transferezco, y transpasso, &c.* Quod est ac si

 di-

dixisset pro iure, quod mihi de præsenti pertinet, & mortuo filio, & eius descendentibus poterit pertinere prędicta omnia concedo, & alibi dicit etiam: *Et aun prometo por mi, y por los herederos, y sucessores mios en el sobredicho, y precalendado recognoscimiento, y todas, y cada vnas cosas en el presente instrumento contenidas, ratas, y firmes tener, &c.* Ex quibus verbis notoriè colligitur, voluisse comprehendere ius Don Francisci, & eius personam, qui sub qualitate eius hæredis fuerat facta venditio, sub illis verbis: *Y para en despues dias vuestros, a vuestro hijo, heredero, y sucessor en el lugar de Huerto.* Quam venditionem ipse pater primo pro se, & etiam nomine filij sub dicta qualitate acceptauit, prædicta siquidem verba, non executiua, sed merè dispositiua sunt, & vbi executiua dicerentur ampliant dispositionem, & quando expresſim prolata sunt disponunt, vt in casu occurrenti contingit, vt ex verbis prohemialibus causa finali, & ratione dispositionem ampliat. Deducitur item ex illis verbis: *Para fazer, y disponer en, & aquellos a todas vuestras proprias voluntades, como hariades antes de la precalēdada vendicion:* quomodo autem potest dici ista verba posse verificari respectū interesse dicti Petri, quin etiā interesse omnium ex illa venditione ius prætendentiū habere, compehendant, aliter enim non posset dici, dictam Domnam Elisabetam liberè disponere posse de dictis bonis, sicut ante ipsam venditionem poterat, nam quę vtilitas posset considerari in fauorem Domnę Elisabetis, si venditio esset simulata respectu patris, & non respectu filij quando quidem tam patris, quam filij ius ex illa competens non poterat sortiri effectum, nisi dicta Domna Elisabeta venditrice præmortua, quia tamen vtilitas consistebat in potestate liberè disponēdi de dictis bonis, sicut ante dictam venditionem dicta

ven-

venditrix poterat; fuerunt adducta omnia prædicta verba, & alia in dicto recognoſcimento contenta, ius nedũ ipſius patris, ſed etiam filij cõprehendentia, nam in præfato recognoſcimento, non ſolùm ſimulatio vẽditionis contineretur, ſed iuris, ſi quod de facto ipſa in venditione traſtulit, vel transferre potuit, tranſlatio, & caſatio ex dicta cauſa, ideoque non eget in ſimulatione, abundans enim diſpoſitio, & iuris tranſlatio nocere non debet, præmaxime cum ex ea melior conditio ipſius venditricis efficiatur pinguius ius in eam, & ſi de facto transferendo, & ad plenam voluntatem eius declarandum appoſuit in dicto recognoſcimento, latiſsimam clauſulam euictionis promittens pro ſe, & ſuis in euentum malæ vocis, & contradictionis contentorum in eodem ſe daturum alia caſtra, pardinas, loca, & bona equiualentia venditrici, qui caſus euictionis eſſet impoſsibilis, ſi de intereſſe tantum dicti Petri de Altarriba, & non eius filij intelligeretur, cùm ſolum teneretur dicto caſu reſarcire damnũ durante vita ipſius patris qui aſcendere non poterat aliquo modo, nec in ſumum valorem rerum venditarum, neceſſario ergo dicendum eſt, tam patris, quàm filij, & aliorum omnium præiuditium cõſideraſſe, alia etiam quam plurima poſſent conſiderari, & ponderari in dicto recognoſcimento, quæ conſulto ommittuntur. Ex quibus vnicuique rectè intuenti manifectum fuit dictum Petrum de Altarriba, non ſolum ius ſibi competens, ſed filio, & eius deſcendentibus deduxiſſe, & de iure Don Franciſci, & aliorum omnium eius ſucceſſorum ipſis quæſito verbis claris cogitaſſe, pariterq; diſpoſuiſſe, ac de iure ſuo proprio, aliter enim voluntas de diſpoſitione dicti Petri non poterat adimpleri. Ex quibus omnibus ſupradictis neceſſario infertur, quod præſens cauſa cum iuxta forum *a vezes*, debeat iudicari per titulum, &

nu-

nulla impositione legitima post mortem vltimi posses-
ssoris existente debeat obtinere is qui potiorem titu-
lum habuerit,& de legitimo titulo successionis abin-
testato Domnæ Sperantiæ Diez de Aux, notoriè con-
ster,de quo non licet dubitari,nec non inficiatur,& cō
tra titulum venditionis,quo Don Franciscus se inclu-
dit simulatio, fictio,nullitas, contractus,& instrumen
ti, & alia de quibus in recognoscimento obijciantur,
quod potior in titulo est habenda dicta Domna Spe-
rantia Diez de Aux, quam dictus Don Franciscus ob
idque obtinere debet, quod ipsa mera veritas, & æqui-
tas casus contingentiæ, & rei gestæ sugerunt,quę præ-
ferri debent cuicūque rigori iuris, & a iudicibus mo-
dis omnibus amplecti, quidquid etiam de sumo iuris
rigore procedunt,quæ supradicta sunt merito ergo di-
ctæ Domnæ Sperantiæ propositio recipitur, & ipsius
Don Francisci repellitur. ET DICTVS DOMINVS
IOANNES DE PVEYO Regij Cōsiliarius,fuit eiusdem
voti,& opiniones cuius fuerunt dicti Domini Hiero-
nimus Perez de Nueros Relator, & Ioanes Rā Regius
Consiliarius, ex eisdem motiuis per eos desuper præ-
stitis. ET DICTVS DOMINVS DIDACVS CLAVE-
RO,Regens Cancellariam,præfatus fuit eiusdem voti,
& opinionis, cuius fuit dictus *D*ominus Ludouicus
de la Caualleria Regij Consiliarius, ex eisdem motius
per eundem Dominum Ludouicum de la Caualleria
præstitis.